Qədim Diyar
May 2026, Cild. 8, Say 5, s. 270–275
Ancient Land
May 2026, Vol. 8, Issue 5, pp. 270–275
DOI: https://doi.org/10.36719/2706-6185/60/270-275

Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolu və inkişaf istiqamətləri

Salatın Dəmirova

Xülasə. *Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşması ölkənin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayan əsas amillərdən biridir. Biznes infrastrukturu nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank xidmətləri, sənaye parkları, texnoparklar, informasiya-kommunikasiya sistemləri və sahibkarlığa dəstək mexanizmlərini əhatə edir. Bu sahələrin inkişafı investisiyaların cəlb olunması ilə birbaşa bağlıdır. İnvestisiyalar yeni istehsal sahələrinin yaradılmasına, mövcud müəssisələrin modernləşdirilməsinə, texnoloji yeniliklərin tətbiqinə və regionlarda iqtisadi fəallığın artırılmasına şərait yaradır. Tədqiqatda biznes infrastrukturunun inkişafında dövlət və özəl investisiyaların əhəmiyyəti, qeyri-neft sektoruna yönələn sərmayələrin rolu və sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması məsələləri araşdırılır. Müasir dövrdə investisiya siyasətinin əsas istiqamətləri rəqəmsal infrastrukturun genişləndirilməsi, logistika imkanlarının artırılması, sənaye zonalarının inkişafı və innovativ sahibkarlığın dəstəklənməsi ilə bağlıdır. Nəticə etibarilə, investisiyaların səmərəli yönəldilməsi biznes mühitinin rəqabət qabiliyyətini yüksəldir, yeni iş yerlərinin açılmasına kömək edir və davamlı iqtisadi inkişaf üçün möhkəm əsas yaradır.*

Açar sözlər: *biznes infrastrukturu, investisiya, investisiya mühiti, sahibkarlıq, iqtisadi inkişaf, qeyri-neft sektoru*

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, magistrant, Bakı, Azərbaycan
E-poçt: salatin.demirova@gmail.com
Daxil oldu: 3 Yanvar 2026; Qəbul edildi: 24 Aprel 2026; Onlayn dərc edilib: 28 May 2026
© Müəllif(lər) 2026. Bu, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Beynəlxalq Lisenziyası (CC BY-NC 4.0) şərtləri altında paylanan açıq girişli məqalədir.

The Role of Investments in the Formation of Business Infrastructure at the Modern Stage and Development Directions

Salatin Demirova

Abstract. *The formation of business infrastructure at the modern stage is one of the main factors playing an important role in the economic development of the country. Business infrastructure includes transport, logistics, energy, financial and banking services, industrial parks, technoparks, information and communication systems and entrepreneurship support mechanisms. The development of these areas is directly related to attracting investments.*

Investments create conditions for the creation of new production areas, modernization of existing enterprises, introduction of technological innovations and increase of economic activity in the regions. The study examines the importance of public and private investments in the development of business infrastructure, the role of investments directed to the non-oil sector and the improvement of the entrepreneurial environment. The main directions of investment policy in the modern era are related to the expansion of digital infrastructure, increasing logistics capabilities, development of industrial zones and support of innovative entrepreneurship. As a result, the efficient direction of investments increases the competitiveness of the business environment, helps create new jobs, and creates a solid foundation for sustainable economic development.

Keywords: *business infrastructure, investment, investment climate, entrepreneurship, economic development, non-oil sector*

Azerbaijan University of Architecture and Construction, Master's student, Baku, Azerbaijan
E-mail: salatin.demirova@gmail.com
Received: 3 January 2026; Accepted: 24 April 2026; Published online: 28 May 2026
© The Author(s) 2026. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).

Giriş

Müasir mərhələdə iqtisadi inkişafın təmin olunmasında biznes infrastrukturunun formalaşması və təkmilləşdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Biznes infrastrukturu sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli təşkili üçün zəruri olan nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank, informasiya-kommunikasiya, sənaye parkları, texnoparklar və digər xidmət sahələrini əhatə edir. Bu infrastruktur elementlərinin inkişafı müəssisələrin fəaliyyət imkanlarını genişləndirir, istehsal və xidmət proseslərinin daha çevik qurulmasına şərait yaradır (Mankiw, 2021).

İnvestisiyalar biznes infrastrukturunun inkişafında əsas hərəkətverici qüvvələrdən biri kimi çıxış edir. Dövlət və özəl investisiyaların iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə yönəldilməsi yeni müəssisələrin yaradılmasına, mövcud istehsal sahələrinin modernləşdirilməsinə, texnoloji yeniliklərin tətbiqinə və regionlarda iqtisadi fəallığın artırılmasına imkan verir. Xüsusilə qeyri-neft sektoruna yönələn investisiyalar ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi baxımından mühüm rol oynayır.

Mövzunun aktuallığı ondan ibarətdir ki, qlobal rəqabətin gücləndiyi, rəqəmsal transformasiyanın sürətləndiyi və bazar münasibətlərinin dəyişdiyi müasir şəraitdə biznes infrastrukturunun inkişafı investisiya mühitinin keyfiyyətindən birbaşa asılıdır. İnvestisiya qoyuluşlarının səmərəli idarə olunması sahibkarlığın inkişafına, məşğulluğun artmasına, ixrac potensialının genişlənməsinə və davamlı iqtisadi artımın təmin edilməsinə müsbət təsir göstərir.

Bu baxımdan "Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolu və inkişaf istiqamətləri" mövzusunun araşdırılması həm nəzəri, həm də praktiki baxımdan əhəmiyyətlidir. Tədqiqatın əsas məqsədi biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolunu müəyyənləşdirmək, mövcud inkişaf meyillərini təhlil etmək və gələcəkdə bu sahənin təkmilləşdirilməsi istiqamətlərini göstərməkdən ibarətdir (Schwab, 2019).

Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşması və inkişafı iqtisadiyyatın dayanıqlı artımı üçün mühüm şərtlərdən biridir. Aparılan araşdırma göstərir ki, investisiyalar biznes infrastrukturunun genişlənməsində əsas maliyyə mənbəyi kimi çıxış edir və sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli təşkilinə şərait yaradır. Nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank xidmətləri, sənaye parkları, texnoparklar və

rəqəmsal infrastruktur sahələrinə yönəldilən investisiyalar istehsal və xidmət proseslərinin modernləşməsinə müsbət təsir göstərir.

Tədqiqat

Tədqiqat nəticəsində müəyyən olunur ki, biznes infrastrukturunun inkişafı investisiya mühitinin keyfiyyəti ilə sıx bağlıdır. Dövlət dəstəyi, əlverişli hüquqi baza, maliyyə resurslarına çıxış imkanları və innovativ layihələrin təşviqi sahibkarlığın inkişafını sürətləndirən əsas amillərdir. Xüsusilə qeyri-neft sektoruna yönəldilən investisiyalar iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, regionlarda məşğulluğun artırılması və rəqabətqabiliyyətli istehsal sahələrinin yaradılması baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır.

İnvestisiyaların səmərəli idarə olunması biznes infrastrukturunun inkişafını sürətləndirir, ölkənin iqtisadi potensialını gücləndirir və davamlı sosial-iqtisadi inkişaf üçün möhkəm əsas yaradır. Bu səbəbdən gələcək dövrdə investisiya siyasətinin innovasiya, rəqəmsallaşma, logistika imkanlarının genişləndirilməsi və regional sahibkarlığın dəstəklənməsi istiqamətlərinə yönəldilməsi məqsədəuyğun hesab olunur (Todaro və b., 2020). Biznes infrastrukturunun inkişafında dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi vacib məsələlərdən biridir. Dövlət investisiyaları əsas infrastrukturun yaradılmasına, özəl investisiyalar isə istehsal, xidmət və innovasiya sahələrinin genişləndirilməsinə yönəldildikdə daha səmərəli nəticələr əldə olunur. Bu baxımdan dövlət-özəl tərəfdaşlığı mexanizmlərinin geniş tətbiqi biznes mühitinin daha çevik və rəqabətqabiliyyətli olmasına kömək edə bilər.

Araşdırma göstərir ki, regionlarda biznes infrastrukturunun inkişafı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Regionlarda sənaye zonalarının, logistika mərkəzlərinin, nəqliyyat şəbəkəsinin və rəqəmsal xidmətlərin genişləndirilməsi yerli sahibkarların bazara çıxış imkanlarını artırır. Bu isə həm regional iqtisadi fərqlərin azalmasına, həm də yeni iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır. Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolu yalnız maliyyə təminatı ilə məhdudlaşmır. İnvestisiyalar eyni zamanda texnoloji yenilənməni, idarəetmə keyfiyyətinin yüksəldilməsini, innovativ fəaliyyətin genişlənməsini və iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artmasını təmin edir. Buna görə də biznes infrastrukturunun inkişafı üzrə uzunmüddətli və məqsədyönlü investisiya siyasətinin həyata keçirilməsi ölkənin davamlı iqtisadi inkişafı üçün mühüm şərt hesab olunur.

Cədvəl 1
Biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolu və inkişaf istiqamətləri

Biznes infrastrukturu elementi	İnvestisiyaların rolu	İnkişaf istiqamətləri
Nəqliyyat infrastrukturu	Məhsul və xidmətlərin bazara daha sürətli çatdırılmasına şərait yaradır	Yol, dəmir yolu və hava nəqliyyatı şəbəkəsinin modernləşdirilməsi
Logistika mərkəzləri	Daşınma və anbar xərclərinin azalmasına kömək edir	Müasir logistika terminallarının və regional paylama mərkəzlərinin yaradılması
Enerji infrastrukturu	Müəssisələrin fasiləsiz və dayanıqlı fəaliyyətini təmin edir	Alternativ enerji mənbələrinin tətbiqi və enerji təchizatının gücləndirilməsi
Maliyyə-bank sistemi	Sahibkarların kredit və maliyyə resurslarına çıxışını asanlaşdırır	Güzəştli kreditlər, investisiya fondları və maliyyə dəstək mexanizmlərinin artırılması

Sənaye parkları və zonaları	Yeni istehsal sahələrinin yaradılmasına və xarici sərmayələrin cəlbinə imkan verir	Sənaye parklarının regionlar üzrə genişləndirilməsi
Rəqəmsal infrastruktur	Elektron xidmətlərin, onlayn biznesin və rəqəmsal idarəetmənin inkişafını sürətləndirir	İnternet, elektron ticarət, rəqəmsal platformalar və texnoparkların inkişafı
Sahibkarlığa dəstək mərkəzləri	Kiçik və orta biznesin bilik, məsləhət və təlim imkanlarını artırır	Biznes inkubatorları, təlim mərkəzləri və konsultasiya xidmətlərinin genişləndirilməsi

Mənbə: Müəllif tərəfindən mövzu üzrə ümumiləşdirilərək tərtib edilmişdir.

Bu cədvəldə biznes infrastrukturunun əsas elementləri, həmin sahələrə investisiyaların təsiri və gələcək inkişaf istiqamətləri ümumiləşdirilmişdir. Cədvəldən göründüyü kimi, biznes infrastrukturunun formalaşması yalnız bir sahənin deyil, nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank sistemi, sənaye parkları, rəqəmsal texnologiyalar və sahibkarlığa dəstək mexanizmlərinin birlikdə inkişafı ilə mümkündür. Bu sahələrin hər birinə yönəldilən investisiyalar ölkədə sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə, istehsal imkanlarının artmasına və iqtisadi fəallığın yüksəlməsinə şərait yaradır. Nəqliyyat infrastrukturu biznesin inkişafında mühüm rol oynayır. Müasir yol, dəmir yolu, hava və dəniz nəqliyyatı şəbəkələrinin inkişaf etdirilməsi məhsulların daxili və xarici bazarlara daha tez çatdırılmasına imkan verir. Bu isə müəssisələrin daşınma xərclərini azaldır, ticarət əlaqələrini genişləndirir və regionların iqtisadi potensialından daha səmərəli istifadə olunmasına kömək edir. Nəqliyyat sahəsinə qoyulan investisiyalar həm yerli sahibkarlar, həm də xarici investorlar üçün əlverişli biznes mühiti yaradır.

Logistika mərkəzlərinin inkişafı da biznes infrastrukturunun mühüm istiqamətlərindən biridir. Müasir logistika sistemləri məhsulların saxlanılması, qablaşdırılması, daşınması və paylanması proseslərini daha səmərəli təşkil etməyə imkan verir. Logistika mərkəzlərinə yönəldilən investisiyalar tədarük zəncirinin daha çevik idarə olunmasına, ixrac imkanlarının artırılmasına və sahibkarların bazarlara çıxışının asanlaşmasına səbəb olur. Xüsusilə regional logistika mərkəzlərinin yaradılması bölgələrdə iqtisadi canlanmanı gücləndirir. Enerji infrastrukturu müəssisələrin fasiləsiz fəaliyyətinin təmin olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İstehsal və xidmət sahələrinin normal işləməsi üçün etibarlı enerji təminatı vacibdir. Bu sahəyə qoyulan investisiyalar enerji şəbəkələrinin yenilənməsinə, alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqinə, enerji səmərəliliyinin artırılmasına şərait yaradır. Nəticədə müəssisələrin istehsal xərcləri azalır və onların rəqabət qabiliyyəti yüksəlir.

Maliyyə-bank sisteminin inkişafı sahibkarların investisiya imkanlarını genişləndirir. Kiçik və orta biznes subyektlərinin güzəştli kreditlərə, lizinq xidmətlərinə, investisiya fondlarına və digər maliyyə mənbələrinə çıxışı biznes fəaliyyətinin genişlənməsi üçün vacibdir. Maliyyə infrastrukturuna yönəldilən investisiyalar sahibkarların yeni layihələr həyata keçirməsinə, istehsalı artırmasına və innovativ fəaliyyətə qoşulmasına imkan verir. Sənaye parkları və sənaye zonaları biznes infrastrukturunun formalaşmasında xüsusi yer tutur. Bu ərazilərdə sahibkarlara hazır mühəndis-kommunikasiya xətləri, istehsal sahələri, vergi və gömrük güzəştləri, idarəetmə və xidmət imkanları təqdim olunur. Sənaye parklarına investisiyaların cəlb edilməsi yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasına, qeyri-neft sektorunun inkişafına, ixrac potensialının artırılmasına və yeni iş yerlərinin açılmasına müsbət təsir göstərir.

Rəqəmsal infrastrukturun inkişafı müasir biznes mühitinin əsas tələblərindən biridir. Elektron ticarət, rəqəmsal ödəniş sistemləri, onlayn xidmətlər, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri sahibkarlıq fəaliyyətinin daha sürətli və şəffaf aparılmasına imkan yaradır. Bu sahəyə yönəldilən investisiyalar müəssisələrin rəqəmsal transformasiyasını

sürətləndirir, bazarlara çıxış imkanlarını artırır və müştərilərlə əlaqələrin daha effektiv qurulmasına şərait yaradır. Sahibkarlığa dəstək mərkəzləri, biznes inkubatorları və təlim-konsultasiya xidmətləri isə xüsusilə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafında mühüm rol oynayır. Bu mərkəzlər sahibkarlara biznes planların hazırlanması, maliyyə mənbələrinin tapılması, bazar araşdırmalarının aparılması və idarəetmə bacarıqlarının artırılması istiqamətində dəstək göstərir. Bu sahəyə qoyulan investisiyalar sahibkarların bilik və bacarıqlarını artırır, yeni biznes ideyalarının reallaşmasına və innovativ layihələrin inkişafına kömək edir.

Ümumilikdə, cədvəlin təhlili göstərir ki, investisiyalar biznes infrastrukturunun bütün istiqamətlərində inkişafın əsas hərəkətverici qüvvəsi kimi çıxış edir. İnvestisiyaların səmərəli və məqsədyönlü şəkildə yönəldilməsi iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə, sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılmasına, regionların inkişafına və ölkənin rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Bu baxımdan biznes infrastrukturunun inkişafı davamlı iqtisadi artımın təmin olunmasında mühüm strateji istiqamət hesab olunur.

Nəticə

Müasir mərhələdə biznes infrastrukturunun formalaşmasında investisiyaların rolu olduqca mühümdür. Aparılan təhlillər göstərir ki, nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank sistemi, sənaye parkları, rəqəmsal texnologiyalar və sahibkarlığa dəstək mexanizmləri olmadan biznes mühitinin davamlı inkişafı mümkün deyildir. Bu sahələrin inkişafı isə birbaşa olaraq dövlət və özəl investisiyaların həcmi, səmərəli idarə olunması və düzgün istiqamətləndirilməsi ilə bağlıdır. İnvestisiyalar yeni istehsal və xidmət sahələrinin yaranmasına, mövcud müəssisələrin modernləşdirilməsinə, regionlarda sahibkarlığın inkişafına və qeyri-neft sektorunun genişlənməsinə şərait yaradır. Xüsusilə sənaye parkları, logistika mərkəzləri, texnoparklar və rəqəmsal platformalara yönəldilən sərmayələr iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətini artırır və innovativ inkişafı sürətləndirir.
Nəticə olaraq qeyd etmək olar ki, biznes infrastrukturunun inkişafı ölkənin ümumi iqtisadi tərəqqisinin əsas şərtlərindən biridir. İnvestisiyaların məqsədyönlü şəkildə cəlb edilməsi və səmərəli istifadəsi sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına, ixrac potensialının artmasına və davamlı iqtisadi inkişafın təmin olunmasına mühüm töhfə verir. Buna görə də gələcəkdə investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, regionlarda infrastruktur layihələrinin genişləndirilməsi və innovativ biznes sahələrinin dəstəklənməsi əsas inkişaf istiqamətləri kimi qiymətləndirilməlidir.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. (2021). *Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər*. Prezident.az.
2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. (2026). *Investment climate*. Economy.gov.az.
3. U.S. Department of State. (2024). *2024 investment climate statements: Azerbaijan*.
4. International Trade Administration. (2026). *Azerbaijan investment climate statement*. U.S. Department of Commerce.
5. World Bank. (2025). *Azerbaijan: Country overview*. World Bank Group.
6. World Bank Group. (2026). *Private participation in infrastructure: Azerbaijan snapshots*. Private Participation in Infrastructure Database.
7. World Bank Group. (2026). *Benchmarking infrastructure development: Azerbaijan economy data*.
8. OECD, European Commission, European Training Foundation, & European Bank for Reconstruction and Development. (2024). *SME policy index: Eastern Partner countries 2024: Building resilience in challenging times*. OECD Publishing.

9. European Union. (2024). *EU business climate report Azerbaijan 2024*. EU-Azerbaijan Business Forum.
10. Schwab, K. (2019). *The global competitiveness report 2019*. World Economic Forum.
11. Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development* (13th ed.). Pearson.
12. Mankiw, N. G. (2021). *Principles of economics* (9th ed.). Cengage Learning.